

AZ OVISOK HOZZÁK BE A SZÜLEIKET

Visszatérhet a névadó platánfák árnyékába az Óbudai Platán Könyvtár

A Platán Könyvtár vezetőjével, Gyulai Ivánnéval beszélgettünk a kerületi fenntartású könyvtár sajátosságairól, lehetőségeiről, a jövő könyvtáráról általában és arról a 15 évről, ameddig a Platán Könyvtárban dolgozott. Az épület nemsokára elköltözik, ő pedig nyugdíjba megy, de azért részt vesz még az új helyen az új működésmód kialakításában.

Szinte biztos benne az ember, hogy egész életében könyvtárban dolgozott.

Nemcsak hogy nem így volt, de tulajdonképpen szinte véletlen, semmiképpen sem tudatos döntés eredménye, hogy könyvtáros lettem: érettségi után munkát kerestem, az egyik lehetőség a Szabó Ervin Könyvtárban adódott, a másik egy vegyészeti üzem adminisztrációs részlegén, szóval kevésen múlt, hogy nem egy nyugdíjazás előtt álló vegyipari dolgozóval beszélget ma.

Mindenesetre a Fővárosi Szabó Ervint választottam végül, könyvtáros-asszisztensként álltam munkába 1974-ben, levelezőn végeztem el mellette a bölcsészkar könyvtár-történelem szakát. Tizenhárom évet töltöttem a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban, és csak azután váltam átmenetileg, szintén pontosan 13 évre pályaelhagyóvá, míg a szüleim fodrászüzletét vezettem. Ez a munka jobban illeszkedett a két gyermek időbeosztásához, az iskolai teendőkhöz, ezért váltottam. Aztán 2000-ben itt kerestek könyvtárost, illetve nem egészen itt, akkor még a Kalászi Úti Iskolában voltunk, ahová a tervek szerint nemsokára vissza fogunk költözni. Állásinterjúra még a Kalászi útra mentem, de dolgozni már itt, az Arató Emil téren kezdtem. Nagyon szeretem, hogy ebben a könyvtárban – lévén nem tartozik nagyobb hálózathoz – minden könyvtári munkafolyamatot magunk végzünk.

Hány kerületi fenntartású könyvtára van még Budapestnek?

Négy, ha jól tudom. Csepelen, Kispesten és Pesterzsébeten rajtunk kívül, de mi annyiban is szerencsések vagyunk, hogy nem egyszerűen megmaradtunk kegyelemkenyéren, a fenntartónak fontos az intézmény működése, szakmai fejlődése, odafigyelnek ránk, megvalósíthatjuk az ötleteinket, ha működőképesnek tűnnek.

Mihez kérték a támogatást, mi történt az elmúlt 15 évben?

Már azelőtt, hogy én megérkeztem, és a könyvtár az Arató Emil térre költözött volna, figyeltek arra, hogy minél

„... a fenntartónak fontos az intézmény működése, szakmai fejlődése, odafigyelnek ránk, megvalósíthatjuk az ötleteinket.”

több közművelődési feladatot lássanak el, kulturális rendezvényterként is működjenek – ezt az örökséget továbbvittük. Azután, hogy 2003-tól vezetőként dolgoztam itt, a gyerekkönyvtári rész kialakítása volt a munkánk fókuszában, persze ez sem előzmények nélkül. Amikor átvettem a könyvtárirányítását, még csak négyen voltunk, jelenleg tíz felsőfokú végzettségű kolléga dolgozik itt és a Csobánka téri fióki intézményünkben, egyikőjüket már önálló munkakörben művelődésszervezőként tudjuk foglalkoztatni, és velünk van még két technikai munkatárs is. A fiókkönyvtárunk is 2003-ban nyílt meg,

akkor derült ki, hogy a Szabó Ervin Könyvtár becsukja egy békásmegyeri kis fiókját, a kerület pedig átvette tőle, és hozzánk kapcsolta. Fontos, hogy egy közösségi házban legyen könyvtár is, még ha csak kicsi, 15–16 ezres állománnyal is. Mindössze 60 m²-en működik, de igen tekintélyes forgalma van, napi 100–120 ember kölcsönöz, szóval nagyon is élénk igényeket elégít ki.

Jó eloszlás az, hogy mindkét kerületi fenntartású könyvtár ennek a nagy kerületnek az északi végén található?

Nem ez a fő baj, hiszen nem vagyunk egyedül, vannak még könyvtárak a kerület déli részén is, inkább az nehezíti meg a hozzáférést, hogy míg a Duna felőli oldalon sok könyvtár van, a hegy felőlin mindössze egy, a békásmegyeri kis fiókunk. Az, hogy a kis könyvtárak, amelyeknek a hétköznapi, pihenéshez, feltöltődéshez kapcsolódó igényeket kell kiszolgálniuk, a lakóköznyezet részei legyenek, nagyon fontos volna, de – különösen a XXI. században elvárható felszereltséggel – sajnos nagyon költséges is.

Hogyan alakul az itteni forgalom?

Világtrend, hogy a betérő látogatók száma nő, miközben a könyvkölcsönzések száma csökken. Ez is abba az irányba mutat, hogy a könyvtárnak egyre inkább kulturális központként is, közösségi térként, találkozóhelyként is kell működnie, mi is ezt az irányt próbáljuk követni. A könyvtár ma már nem csak az a csen-

des, picit sötét, patinásan poros intézmény, amilyenek régen képzeltük. Az eredeti kérdésre visszatérve, a gyerekkönyvtári részleget 2007-ben alakítottuk ki, a meglévő gyerekkönyveinket külön válogatva, nevet adtunk neki, és emblémája is lett, Sün Tóbiás – az ő figurája köré szervezzük eseményeinket, így a gyerekeket is meg tudjuk szólítani. Van egy programunk, amelynek keretében tíz alkalommal vendégül látunk óvodás csoportokat egymásra épülő foglalkozások keretében. Természetesen nem a könyvtárhasználat alapjait tanítjuk nekik, hanem azt szeretnénk megmutatni, milyen jó hely ez. Mesélünk arról, mi lesz a doktor bácsinál, hiszen a gyerekek félnek tőle, ugyanígy lehet mesélni a könyvekről, erről a helyről is, amelyet észrevétlenül laknak be, és egy idő után el is tudnak igazodni benne. És ez a lényeg: a könyvtár információk rendszerezett halmaza, amelyekben már kiismerik magukat, és nem idegen, nem félelmetes többé, a játék és a kreativitás szabadjára engedése nagyon sokat segíthet. A mi közönségünk nem elhanyagolható részét ezek az ovisok hozzák be, tudniillik a szüleiket, akik szintén találnak maguknak is programot, nem csak a gyerekeknek. Aztán lesz egy időszak, elég hosszú, amikor eltűnnek, 12 éves kortól kezdődően, amikor már maguk döntenek a programjaikról. Legközelebb jellemzően egyetemistaként vagy fiatal szülőkként találkozunk ve-

lük. Őket kellene valahogy visszahozni, ezért alakítottuk ki a 12+ részleget, hogy megtalálhassák azt az irodalmat, amelyet a gyerek és felnőttkor közti sávban lévők fogyasztanak. A lányok közül például sokan szeretik a vámpírregényeket, a kötelező olvasmányok listájának pedig a kisgyerekkorban egyre inkább a kortárs gyerekirodalom felé kellene elmozdulnia. A Tüskevár csodálatos, ahogy Jókai és az Egri csillagok is, de mind a nyelvük, mind a bennük fellelhető élethelyzetek egy része idegen már ettől a generációtól. Az egyszerűbbtől kell haladni a bonyolultabb felé, az érdeklődést kell felkelteni. A történetek vonzzák egymást, ezért fontos, hogy időt kerítsünk arra, hogy magunk találjunk ki meséket, hogy elmondjuk a család történetét, ki hol élt, mivel foglalkozott. Ez is fontos bevezetés, az irodalomba is. Ahhoz ragaszkodni szoktam, hogy a rendezvényeink is valahogy a könyvek felé vezessenek.

Az már végleg eldőlt, hogy újra költözik a Platán Könyvtár?

Ennek a könyvtárnak az eredeti állománya az 1950-es években jött létre a textilesek szakszervezetének központi könyvtáraként, a Kalászi úton. Az 1990-es évek elején került a szakszervezettől az önkormányzat tulajdonába, a

AZ ARATÓ EMIL TÉRI ÉPÜLET

A KALÁSZI ÚTI ÉPÜLET A PLATÁNFÁKKAL

Kalászi Úti Iskolába. Amikor onnan költöztünk ide, sokan szomorkodtak a távolság miatt, most is aggódnak olvasóink, de azért nincs komoly gond, ez egy szép, csak tízperces sétaút a mostani helyüinktől. A névadóink is az ottani platánfák voltak. A lényeg azonban az, hogy amikor ideköltöztünk az Aquincum Általános Iskola társbérlelként, nem zajlott le a funkcióváltáshoz szükséges átalakítás, ez ugyanúgy egy iskolaépületrésze maradt, mint eddig, valamint ki is nőttük ezt a helyet, sok rendezvényünkhöz nincsen elég hely. A Kalászi úton reményeink szerint lehetőség lesz egy olyan beruházásra, amely megfelelő könyvtár és a mostani igényeket kielégítő kulturális központ működését teszi majd lehetővé. Elképzeléseink szerint nem egy hagyományos művelődési házról lenne szó, szeretnénk, ha alkotóműhelyek költöznének be, és az itt születő produkcióknak egyúttal a bemutatótere is lehetne a Kalászi úti intézményünk. Egyelőre az építészeti ötletpályázat zajlik, örültem, hogy az épület és szakmai terveink sok építész fantáziáját megmozgatták. Az ilyen közösségi terekben Óbudának ez a környéke eddig hiányt szenvedett.

Mostanában szóba került itt-ott, hogy a könyvtárosok mennyire keveset keresnek.

Igen, erről el szoktunk feledkezni, amikor a közsféra bérvisszonyairól beszélgetünk – a kulturális területről általában, a művelődési házi dolgozókról, a levéltárosokról, a múzeum munkatársairól is. A kerület hol többet, hol kevesebbet tud hozzátenni ahhoz, ami a közalkalmazotti bértábla szerint jár, most, két éve minden kerületi közalkalmazott része a kerületi cafetéria-rendszernek, így természetesen mi is. Mindezzel együtt sem könnyű meghirdetni egy-egy állást, a könyvtárosi munka sokféle képességet és sok munkát igényel, a munkaidő is meglehetősen kiszámíthatatlan. Amikor meghallják, hogy mi volna ennek az ellenértéke, meglehetősen elkerekedett szemmel néznek a pályázók. De így van ez 1974, a pályakezdésem időpontja óta.

Amely pályának most ért a végére?

Negyven ledolgozott év után nyugdíjba megyek, hogy rendes, „főállású” nagymama lehessen. Megtisztelő módon felkértek, hogy vegyek még részt a Kalászi úti projektünk tervezésében. Hálás vagyok érte, mert érdekel a feladat, és nem is tudnék egészen passzív nyugdíjasként meglenni, de így, kötetlenebb munkaidőben már több időm lesz az unokáimra.

VÁRI GYÖRGY

FOTÓK: SANTA BALÁZS